

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/56/2019
Identifikačné číslo spisu: 3110218874
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Petříková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3110218874.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ F. Y., bývajúceho v G., 2/ S. H., bývajúcej v G., 3/ Z. Y., bývajúcej v G., 4/ K. Y., bývajúceho v Y., 5/ V. Y., bývajúceho v V., 6/ E. I., bývajúcej v V., žalobcovia 1/, 2/, 4/ a 5/ zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Eva Mišíková, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Partizánska č. 2, proti žalovaným 1/ G. W., bývajúcej v Y., zastúpenej JUDr. Jánom Kanabom, advokátom so sídlom v Trenčíne, J. Zemana č. 3141/101 a 2/ F. Y., bývajúcemu v V., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 26 C 168/2010, o dovolaní žalobcov 1/, 2/, 4/ a 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. decembra 2017 sp. zn. 6 Co 179/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. októbra 2015 č. k. 26 C 168/2010-299 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/ - 6/ domáhali určenia, že nehnuteľnosti parc. č. 807 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 476 m², parc. č. 808 - záhrady o výmere 1517 m² a domu súp. č. 11 nachádzajúcemu sa na parc. č. 807, zapísaných na LV č. XXX, k. ú. V v podiele o veľkosti 10/18-in patria do ich dedičstva po poručiiteľke Q. Y., zomrelej dňa B. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že pôvodná žalobkyňa (Q. Y.) 1. augusta 2008 uzatvorila so žalovanou 1/ kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol predaj jej spoluvlastníckych podielov o veľkosti 10/18 k sporným nehnuteľnostiam žalovanej 1/ za dohodnutú kúpnu cenu 13.941,45 Eur (420.000 Sk). V kúpnej zmluve sa v bode III. uvádzalo, že kúpna cena vo výške 13.941,45 Eur (420.000 Sk) bola pôvodnej žalobkyni vyplatená pred spísaním predmetnej zmluvy. Napriek uvedenému pôvodná žalobkyňa v konaní tvrdila, že jej nebola vyplatená predmetná kúpna cena žalovanou 1/ pred spísaním kúpnej zmluvy. Z tohto dôvodu vyzvala žalovanú 1/ na zaplatenie kúpnej ceny, avšak žalovaná 1/ na výzvu reagovala listom, v ktorom jej oznámila, že svoj záväzok zo zmluvy si splnila a predmetnú kúpnu cenu zaplatila pred spísaním samotnej zmluvy. Vzhľadom k uvedenému pôvodná žalobkyňa od predmetnej

kúpnej zmluvy odstúpila. Mala za to, že doručením odstúpenia od zmluvy žalovanej 1/ dňa 2. júla 2010 došlo v zmysle § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka k zrušeniu kúpnej zmluvy od začiatku, v zmysle čoho sa následne žalobcovia 1/ - 6/ domáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do ich dedičstva po pôvodnej žalobkyni. Okresný súd však dospel k právnomu záveru, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno, ktoré ich v spore zaťažovalo. Nepreukázali, že žalovaná 1/ nevyplatila kúpnu cenu žalobkyni, a teda sporné nehnuteľnosti nepatria podľa okresného súdu do dedičstva po nebohej Q. Y.. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie ponechal v zmysle § 151 ods. 3 O.s.p. na samostatné rozhodnutie po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcov 1/ - 4/ a 6/ rozsudkom z 28. decembra 2017 sp. zn. 6 Co 179/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcom 1/ - 4/ a 6/ v plnom rozsahu. Žalovanému 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Na základe preskúmania rozsudku odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci, dospel k správny skutkovým záverom, ktoré majú oporu vo vykonaných dôkazoch a vec správne skutkovo i právne posúdil. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožnil so skutkovými závermi, ako aj s právnym posúdením veci uvedeným v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie a podľa § 387 ods. 2 CSP na ne v plnom rozsahu poukázal. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcom sa nepodarilo spochybníť pravdivosť vyhlásenia pôvodnej žalobkyne a žalovanej 1/ v bode III. dotknutej kúpnej zmluvy, v zmysle ktorého kúpna cena vo výške 13.941,45 Eur (420.000 Sk) bola pôvodnej žalobkyni vyplatená pred spísaním predmetnej zmluvy, a tým sa nepodarilo preukázať, že odstúpenie od kúpnej zmluvy pre omeškanie s plnením kúpnej ceny je dôvodné a kúpna zmluva bola od počiatku zrušená, na základe ktorých skutočností sa domáhali určenia podielu nehnuteľností ako dedičstva po pôvodnej žalobkyni. K dôkazom navrhnutým žalobcami, ktoré navrhli vykonať uviedol, že žalobcovia ich navrhnutím nevytvorili úplne uzavretú sústavu, ktorá by nepripúšťala iný skutkový záver, ako je záver uplatnený v žalobe a preto ich nepovažoval za potrebné vykonať. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 251 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/, 2/, 4/ a 5/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie. Namietali, že nesprávnym procesným postupom súdov nižších inštancií došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý súdny proces. Súdov nižších inštancií podľa ich názoru riadne a presvedčivo neodôvodnili svoj názor, prečo by ďalšie dôkazy nimi navrhnuté, ale nepripustené súdom, neboli schopné v súhrne s vykonanými dôkazmi vytvoriť uzavretú sústavu, ktorá by nepripúšťala iný skutkový záver ako je uplatnený v žalobe. Medzi nevykonané dôkazy zaradili nepredloženie listín svedkom K. W. a výsluch svedkyne Z. X.. Následne namietli porušenie povinnosti súdu prvej inštancie doručiť žalobu pôvodnej žalobkyne žalovanej 1/, ktorá svoje stanovisko k žalobe doručila súdu prvej inštancie až po pojednávaní konanom dňa 28. januára 2011. Toto stanovisko označené žalobcami ako vyjadrenie žalovanej 1/ k žalobe malo byť takisto nevyhnutne doručené právnej predchodkyňi žalobcov, aby sa v rámci princípu rovnosti zbrani mala možnosť vyjadriť k argumentom a návrhom žalovanej 1/ uvedeným v stanovisku, čo sa však nestalo. Zo spisu podľa ich tvrdenia vyplýva, že sa tak nestalo ani voči väčšine právnych nástupcov žalobkyne. V dôsledku uvedeného žiadali, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadali odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

4. Žalovaní vo svojich vyjadreniach k dovolaniu uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za správne a preto ho navrhujú zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie právoplatnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolací súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

9. Aj za účinnosti Civilného sporového poriadku treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je ani podľa novej právnej úpravy „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012).

10. Prípustnosť dovolania sa v novej právnej úprave v porovnaní s úpravou účinnou do 30. júna 2016 zásadným spôsobom zmenila. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 nanovo a v porovnaní s predchádzajúcou úpravou odlišne (prísnejšie) formuluje náležitosti dovolania. Oproti úprave účinnej pred týmto dňom ide ďalej v tom zmysle, že nevyžaduje len to, aby bol dovolateľ zastúpený advokátom, ale aj to, aby už podané dovolanie bolo spísané advokátom (pravda, ak nejde o prípady uvedené v § 429 ods. 2 CSP). Zmyslom tejto právnej úpravy je vytvoriť v civilnom sporovom konaní procesný filter na zjavne neopodstatnené, neprípustné, protirečivé alebo rozporuplné dovolania a zabezpečiť, aby podané dovolanie malo všetky potrebné náležitosti.

11. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu

hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

15. V danom prípade dovolatelia v dovolaní namietali nevykonanie nimi navrhnutých dôkazov a neodôvodnenie tohto nevykonania.

16. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné pre rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, a nie strán. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany (viď R 125/1999). V súvislosti s námietkou nedostatočného zistenia skutkového stavu veci a že z tohto dôvodu došlo k nesprávnemu vyhodnoteniu dôkazov, dovolací súd už podľa predchádzajúcej úpravy (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) dospel k záveru, že uvedené nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strán sporu (por. R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie stranou navrhnutého dôkazu alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd zhodne dospeli k správnejmu záveru, že vykonanie navrhovaných dôkazov by bolo nadbytočné, čo aj dostatočným spôsobom vo svojich rozhodnutiach odôvodnili. Námietka dovolateľov v tejto časti preto vadu podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

17. Dovolatelia v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP ďalej namietali porušenie povinnosti súdu prvej inštancie doručiť žalobu pôvodnej žalobkyne žalovanej 1/ a zároveň namietali aj nedoručenie vyjadrenia žalovanej 1/ označeného ako stanovisko k žalobe z č. l. 42 a nasl. spisu pôvodnej žalobkyne a následne aj väčšine právnych nástupcov žalobkyne, v zmysle čoho došlo podľa ich tvrdenia k porušeniu princípu rovnosti zbraní.

18. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že konštantná judikatúra najvyššieho súdu už dávnejšie dospela k názoru, že podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (použiteľná aj na vyššie namietanú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP) nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, „odvolanie“ (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 1992 sp. zn. 2 Cdo 29/1992 publikovaný ako judikát R 39/1993). Dovolateľom bola táto procesná možnosť vytvorená. Aj podľa konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nedostatok pri uplatňovaní niektorých záruk spravodlivého súdneho konania, napr. na súde prvého stupňa, môže byť korigovaný konaním na druhostupňovom súde (Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgicko z 23. júna 1981, Adolf v. Rakúsko z 26. marca 1982, Feldbrugge v. Holandsko z 29. mája 1986; porovnaj tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 1/2013 zo 16. januára 2013). Pre záver o

rešpektovaní zásady kontradiktórnosti je z materiálneho hľadiska postačujúce, pokiaľ bola táto zásada dodržaná v súdnom konaní ako celku. Preto nedošlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní a práva na kontradiktórne konanie strán sporu a ani k zaťažaniu konania vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19. Vzhľadom na to, že dovolanie nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, dovolací súd ho podľa § 477 písm. c/ CSP odmietol.

20. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.